

**ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ.
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

ΣΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗ

Παρίσι 8 - 10 Νοεμβρίου 1999

Υπάρχει ένα κλίμα απορίας και αμφιβολίας στο δημοκρατικό - σοσιαλιστικό χώρο. Το ερώτημα που απασχολεί πολλούς είναι; Τί διαφέρει η δημοκρατική - σοσιαλιστική από τη συντηρητική - φιλελεύθερη παράταξη. Οι μακροοικονομικές πολιτικές έχουν κοινά σημεία. Το κεντρικό εργαλείο πολιτικής είναι και για τα δύο στρατόπεδα η αγορά. Η σαφής εκείνη διαχωριστική γραμμή που χώριζε τους καπιταλιστές από τους σοσιαλιστές η κρατική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής δεν έχει πια παρά μικρή αξία. Οι πολιτικές αναδιανομής εισοδήματος όπως η φορολογική πολιτική είναι δυσνόητες, δεν εμπνέουν και δεν είναι ιδιαίτερα εμφανείς στα αποτελέσματά τους. Σε όλες τις χώρες εφαρμόζονται «τρίτοι δρόμοι». Η διαφορά ανάμεσα στο «ευέλικτο και αποτελεσματικό κράτος» και το «ραχιτικό κράτος του νεοφιλελευθερισμού» είναι για τους περισσότερους πολίτες ανύπαρκτη.

Γεγονός είναι ότι οι κοινωνίες της Ευρώπης όπου διαμορφώθηκε το σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο έχουν επιτύχει κοινωνικούς συμβιβασμούς και κοινωνικές ισορροπίες γενικότερα αποδεκτές. Οι ταξικές αντιπαλότητες δεν έχουν την ένταση που είχαν παλιά. Υπάρχουν πάντα ζητούμενα όπως η πλήρης απασχόληση. Αλλά το μοντέλο της οικονομικής οργάνωσης της κοινωνίας δεν αμφισβητείται πια και πάντως όχι στην έκταση εκείνη των αρχών του αιώνα.

Οι σοσιαλιστές για να προωθήσουν τις αξίες τους της ελευθερίας, της ισότητας, της κοινωνικής αλληλεγγύης πρέπει να μεταθέσουν την αντιπαράθεση με τη συντηρητική παράταξη σε άλλα επίπεδα, σε άλλα θέματα, σε χώρους πέρα από την οικονομική οργάνωση της κοινωνίας, χώρους όμως καθοριστικούς για τον πολίτη, για τις ελευθερίες και τις δυνατότητές του. Θα αναφέρω μερικά παραδείγματα.

Ένα πρώτο επίπεδο είναι οι θεσμοί, η δημοκρατία, η πολιτική, οι λειτουργίες της κοινωνίας που προωθούν και εξασφαλίζουν την συμμετοχή, την ελευθερία.

Είναι γνωστό σε όλους μας ότι τα ΜΜΕ όλο και περισσότερο καθορίζουν τη γνώση, τη συμπεριφορά τις αντιδράσεις ενός όλο και μεγαλύτερου τμήματος του πληθυσμού. Η κοινή γνώμη είναι σε μεγάλο βαθμό χειραγογούμενη. Ποιά είναι η απάντησή μας σ' αυτό το φαινόμενο; Αβέβαια και διστακτική. Όσο περνάει ο χρόνος η συγκέντρωση εξουσίας όλο και αυξάνει και η δημοκρατία κινδυνεύει να γίνει ένας διακοσμητικός μανδύας για μια αυταρχική κοινωνία με ανέλεγκτους πρωταγωνιστές.

Ένα άλλο πολυσυζητημένο ζητούμενο είναι η κοινωνία πολιτών. Κεντρικό σημείο μιας κοινωνίας πολιτών είναι η σύνδεση πρωτοβουλίας και κοινωνικής ευθύνης. Ο πολίτης είναι σήμερα όλο και πιο ελεύθερος αλλά και όλο πιο ανεύθυνος στους άλλους πολίτες και το κοινωνικό σύνολο. Η

στάση του πολίτη εξαρτάται από το πώς αντιμετωπίζει η εκπαίδευση, αλλά και η κοινωνία, τον ατομισμό, την αλληλεγγύη, την κοινωνική προσφορά, τη συμμετοχή σε κοινωνικές δραστηριότητες. Η ατομικιστική ιδεολογία ακόμη κυριαρχεί και σύμφωνα με αυτήν η κοινωνική ευθύνη αποτελεί περιττό βάρος για όποιον θέλει να πετύχει επαγγελματικά και κοινωνικά. Η ουμανιστική ιδεολογία του σοσιαλισμού παίζει δευτερεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση της κοινωνίας.

Η εκπαίδευση είναι ένας πολύ σημαντικός τομέας μέσα από τον οποίο μπορούμε να ανατρέψουμε ισότητες και να καθιερώσουμε ελευθερίες. Μετά από δεκαετίες σοσιαλιστικής διακυβέρνησης κοινωνικοί φραγμοί υπάρχουν. Προκύπτουν από το πόσο ανοιχτές ή κλειστές είναι σε όλα τα παιδιά οι διαδικασίες μάθησης, από τη προσφορά ή όχι πολλών δρόμων για την εξασφάλιση της μάθησης, από τη ποιότητα των σχολείων και των εκπαιδευτικών. Προκύπτουν επίσης από το πόσο αντιπαρατιθέμαστε στα κλειστά επαγγέλματα, στις συντεχνιακές νοοτροπίες, σε μια αντίληψη που επιδιώκει να προκαθορίσει τη ζωή του ανθρώπου σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο.

Ένα δεύτερο επίπεδο στο οποίο οφείλουμε να στραφούμε είναι ο βιούμενος κόσμος, η ποιότητα ζωής, η ποιότητα των δικαιωμάτων μας, το αν και σε ποιό βαθμό το ανθρώπινο, αλλά και το φυσικό και το δημιουργούμενο περιβάλλον προωθεί τις αξίες μας και προπαντός την ανάπτυξη του ανθρώπου. Τα παραδείγματα είναι πολλά. Πολλά παραδείγματα προκύπτουν από το ότι όλο και περισσότεροι τομείς υπάγονται στην αγοραία οργάνωση και έτσι το κέρδος γίνεται καθοριστικός παράγοντας στις ανθρώπινες σχέσεις και εκεί που δεν ήταν. Η βία στη τηλεόραση εξασφαλίζει μεγαλύτερη θεαματικότητα. Η βία επίσης εξασφαλίζει μεγαλύτερες πωλήσεις στα παιδικά παιχνίδια. Αποτέλεσμα τα παιδιά μας όχι μόνο να εθίζονται στη βία αλλά να την επιζητούν στον πραγματικό κόσμο. Εμείς στεκόμαστε διστακτικοί απέναντι σ' αυτά τα φαινόμενα.

Όπως διστακτικοί στεκόμαστε στα φαινόμενα που αφορούν την προστασία του καταναλωτή, την προστασία της υγείας μας. Το εάν οι τρελές αγελάδες αποτελούν κίνδυνο, το εάν μπορούν στις κτηνοτροφές να χρησιμοποιούνται βιομηχανικά λάδια ή διάφορα απόβλητα είναι ερωτήματα που συζητήθηκαν με πρίσμα τα οφέλη ή τη ζημιά των επιχειρήσεων και των οικονομιών. Ο πολίτης αισθάνεται απροστάτευτος γιατί η φωνή της λογικής που απαιτεί απόλυτη προστασία χωρίς κανένα συμβιβασμό ελάχιστα ακούγεται στα γραφεία όλων των υπευθύνων. Υπευθύνων που παρά την εφεκτική τους στάση επιμένουν ότι αγωνίζονται για τις ανθρώπινες αξίες.

Άντλησα αυτά τα παραδείγματα από τη καθημερινή ζωή μας. Υπάρχουν άλλα που αφορούν κεντρικές παραμέτρους του βιούμενου κόσμου. Η πολιτιστική μας ταυτότητα, η πολιτιστική συμπεριφορά, η εικόνα και η αντίληψη που έχουμε μέσα από την πολιτιστική προσφορά για τον βιούμενο κόσμο ομογενοποιείται, περιορίζεται, ταυτίζεται σε όλο και περισσότερες χώρες. Η παγκοσμιοποίηση ενώ ανοίγει νέους ορίζοντες σε πολλούς ταυτόχρονα καταστρέφει ή σπρώχνει προς τη λήθη πολιτιστικά στοιχεία που εκφράζουν την ευαισθησία άλλων. Όμως για μας τους σοσιαλιστές η ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων του ανθρώπου ήταν και είναι ένα στοιχείο ελευθερίας.

Θα αναφέρω τέλος ένα τομέα από τον οποίο προέκυψαν πολλά κοινωνικά προβλήματα άλυτα μέχρι σήμερα: τη πολεοδομία. Οι πόλεις δορυφόροι, οι λεγόμενες λαϊκές πολυκατοικίες, τα εγκαταλελειμμένα στους πιο φτωχούς κέντρα των πόλεων είναι δείγματα μιας αντίληψης οικονομικής αποτελεσματικότητας που παρέβλεψε τελείως, ότι χτίζουμε για ανθρώπους και άρα αυτό που χτίζουμε πρέπει να βελτιώνει τις δυνατότητες και ευκαιρίες του στην κοινωνία. Πόλεις γκέτο με σχολεία γκέτο εισάγουν από άλλη πόρτα τη ταξική διάκριση, που επαγγέλλεται η οικονομική πολιτική ότι καταργεί.

Θα αναφέρω ως τελευταίο επίπεδο μιας ισχυρότερης παρέμβασης των σοσιαλιστικών κομμάτων και κυβερνήσεων

τις διεθνείς σχέσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η σιωπηρή αποδοχή της μεγάλης μας αδυναμίας να προωθήσουμε στους δαιδάλους των οικονομικών και εθνικών σκοπιμοτήτων τις αξίες μας δεν σημαίνει ότι πρέπει να εγκαταλείψουμε την προσπάθεια. Μπορούμε να την οργανώσουμε και να την προωθήσουμε σε άλλα επίπεδα. Αν σε υπερεθνικούς σχηματισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθιερώσουμε και στην πράξη ότι οι σχέσεις εμπορικές και μη και προπαντός η πώληση όπλων απαιτούν την τήρηση των διεθνών συνθηκών, το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την εφαρμογή διαδικασιών που εγγυώνται την ειρήνη, όπως στην προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο Χάγης θα κάνουμε βήματα χρήσιμα και αναγκαία.

Το συμπέρασμα: Στην απορία, αν μπορεί ο δημοκρατικός σοσιαλισμός στην εποχή της παγκοσμιοποίησης να γίνει πράξη, η απάντηση είναι γνωστή και απλή. Ο σοσιαλισμός είναι μια διαδικασία που δεν έχει λήξη. Βελτιώνεις συνεχώς το σήμερα για να απαντάς όλο και πιο αποτελεσματικά σε νέα και παλαιά προβλήματα. Αλλά για να βελτιώσεις το σήμερα χρειάζεται να επεκτείνεις όλο και περισσότερο το μέτωπο των δράσεών σου. Όπως η αγοραία οργάνωση επεκτείνεται έτσι και η σοσιαλιστική απάντηση πρέπει να οργανώνεται σε όλους τους τομείς της ζωής. Είναι ο μόνος τρόπος η ουτοπία μας, το όραμά μας να γίνει συγκεκριμένο, να γίνει βίωμα ζωής.